

<https://doi.org/10.70728/c.series.ped.v08.i08.074>

FASILITATSION YONDASHUV ASOSIDA 5–6 YOSHLI BOLALARNI SAVODXONLIKKA O‘RGATISHNING METODIK ASOSLARI

Yakubova Gulnoz Madrimbayevna

Urganch davlat pedagogika instituti

mustaqil izlanuvchisi,

“Maktabgacha ta’lim” kafedra o‘qituvchisi

yagulnozyakubova8024@gmail.com

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0000-4873-0676>

Annotatsiya. Mazkur maqolada fasilitatsion yondashuv asosida 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatishning metodik asoslari tahlil qilingan. Unda maktabgacha ta’lim jarayonida bolalarning nutqiy faolligini rivojlantirish, tovush-harf munosabatlarini anglash, muloqot ko‘nikmalarini shakllantirish hamda o‘qish va yozishga tayyorgarlik jarayonini samarali tashkil etish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda fasilitatsion yondashuvning mazmuni, uning savodxonlikka o‘rgatish jarayonidagi pedagogik imkoniyatlari hamda tarbiyachining fasilitator sifatidagi faoliyatining o‘ziga xos jihatlari ochib berilgan. Shuningdek, bolaga yo‘naltirilgan ta’lim, hamkorlikka asoslangan muloqot, didaktik o‘yinlar, muammoli vaziyatlar va ijodiy topshiriqlardan foydalanishning metodik ahamiyati asoslangan. Tadqiqot natijasida fasilitatsion yondashuv 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatish jarayonini bolaning individual rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etish, uning bilish faolligi va mustaqil fikrlashini rivojlantirish imkonini beruvchi samarali metodik asos ekanligi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: fasilitatsion yondashuv, maktabgacha ta’lim, 5–6 yoshli bolalar, savodxonlikka o‘rgatish, pedagog-fasilitator, nutqiy rivojlanish, tovush-harf munosabati, didaktik o‘yin, pedagogik hamkorlik.

Аннотация. В данной статье проанализированы методические основы обучения грамоте детей 5–6 лет на основе фасилитационного подхода. Освещены вопросы развития речевой активности детей, формирования понимания звуко-буквенных отношений, коммуникативных навыков, а также эффективной организации подготовки к чтению и письму в процессе дошкольного образования. В исследовании раскрыты сущность фасилитационного подхода, его педагогические возможности в процессе обучения грамоте и особенности деятельности воспитателя как фасилитатора. Обоснована методическая значимость использования личностно ориентированного обучения, диалогического взаимодействия, дидактических игр, проблемных ситуаций и творческих заданий. В результате исследования установлено, что фасилитационный

подход является эффективной методической основой организации процесса обучения грамоте детей 5–6 лет с учётом их индивидуальных особенностей развития, способствующей повышению познавательной активности и развитию самостоятельного мышления.

Ключевые слова: фасилитационный подход, дошкольное образование, дети 5–6 лет, обучение грамоте, педагог-фасилитатор, речевое развитие, звуко-буквенные отношения, дидактическая игра, педагогическое взаимодействие.

Abstract. This article analyzes the methodological foundations of teaching literacy to 5–6-year-old children based on a facilitative approach. It highlights the issues of developing children’s speech activity, understanding sound-letter relationships, forming communication skills, and effectively organizing preparation for reading and writing within preschool education. The study reveals the essence of the facilitative approach, its pedagogical potential in literacy instruction, and the specific features of the educator’s role as a facilitator. The methodological significance of child-centered learning, dialogic interaction, didactic games, problem-based situations, and creative tasks is substantiated. The results demonstrate that the facilitative approach serves as an effective methodological foundation for organizing literacy instruction for 5–6-year-old children while considering their individual developmental characteristics, enhancing cognitive activity and independent thinking.

Keywords: facilitative approach, preschool education, children aged 5–6, literacy instruction, facilitator teacher, speech development, sound-letter relationships, didactic games, pedagogical interaction.

Kirish. O‘zbekiston Respublikasida maktabgacha ta’lim tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish, bolalarning intellektual, nutqiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish hamda ularni maktab ta’limiga puxta tayyorlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ–4312-son qarori bilan tasdiqlangan Maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida maktabgacha ta’lim mazmunini takomillashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta’minlaydigan zamonaviy ta’lim muhitini yaratish asosiy vazifalar qatoriga kiritilgan[1].

Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF–158-son Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi [2]da maktabgacha ta’lim qamrovi va sifatini oshirish, pedagog kadrlarning kasbiy salohiyatini xalqaro standartlar asosida rivojlantirish hamda bolalarning sifatli ta’lim olishlari uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni yaratish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Mazkur vazifalarning amalga oshirilishi maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’limning zamonaviy pedagogik yondashuvlarini, jumladan, fasilitatsion yondashuvni amaliyotga izchil tatbiq etishni taqozo etadi.

Ana shunday sharoitda 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatish metodikasini takomillashtirish alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur yosh davrida bolaning nutqiy rivojlanishi, fonematik eshituvining takomillashuvi, tovush va harf munosabatlarini anglash, og‘zaki hamda yozma nutqqa tayyorgarlik bilan bog‘liq ko‘nikmalar jadal

shakllanadi. Shu sababli savodxonlikka o‘rgatish jarayonini bolalarning yosh va individual xususiyatlariga mos metodik yondashuvlar asosida tashkil etish pedagogik tadqiqotlarning dolzarb yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism. Savodxonlikka o‘rgatish metodikasi maktabgacha ta’lim pedagogikasining muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, u bolalarda o‘qish va yozish faoliyatiga tayyorgarlikni ta’minlaydigan nutqiy, kognitiv hamda psixologik omillarning uzviy rivojlanishiga tayanadi. 5–6 yosh davrida savodxonlikka o‘rgatish faqat harf va tovushlarni o‘rgatish bilan chegaralanmaydi. Ushbu jarayon fonematik eshituvni rivojlantirish, lug‘at boyligini kengaytirish, bog‘lanishli nutqni shakllantirish, muloqot madaniyatini rivojlantirish hamda o‘qishga ijobiy motivatsiyani hosil qilishni ham o‘z ichiga oladi. Shu sababli savodxonlikka o‘rgatish metodikasi bolaning yosh va individual rivojlanish xususiyatlariga mos tashkil etilishi lozim.

Ilmiy adabiyotlar tahlili fasilitatsion yondashuvning asosini shaxsga yo‘naltirilgan pedagogik paradigma tashkil etishini ko‘rsatadi. K.Rojers ta’lim jarayonida o‘quvchining ichki imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish, erkin fikrlashini qo‘llab-quvvatlash va o‘z faoliyati uchun mas’uliyatni his etishini rivojlantirish fasilitatsiyaning asosiy vazifasi ekanligini ta’kidlaydi [8.104-108]. Mazkur g‘oya maktabgacha ta’lim sharoitida bolalarni savodxonlikka o‘rgatish metodikasiga tatbiq etilganda tarbiyachining roli o‘zgaradi: u tayyor bilimni beruvchi emas, balki bolalarning bilish faoliyatini tashkil etuvchi va qo‘llab-quvvatlovchi pedagog sifatida namoyon bo‘ladi.

L.S.Vigotskiyning “yaqin rivojlanish zonasi” nazariyasi ham fasilitatsion yondashuvning metodik asoslarini ilmiy jihatdan izohlash imkonini beradi. Olimning fikricha, bolaning rivojlanishi kattalar yoki tengdoshlari bilan hamkorlikda tashkil etilgan faoliyat jarayonida yanada samarali kechadi [9.86-87]. Shu nuqtai nazardan qaralganda, savodxonlikka o‘rgatish mashg‘ulotlarida dialogik muloqot, hamkorlikdagi topshiriqlar va o‘yin faoliyatidan foydalanish bolalarning nutqiy hamda intellektual rivojlanishini jadallashtiruvchi metodik vositalardan biri hisoblanadi.

Fasilitatsion yondashuv asosida tashkil etilgan savodxonlik mashg‘ulotlarining metodik xususiyati shundaki, ularda ta’lim mazmuni bolalarning faol ishtiroki orqali o‘zlashtiriladi. Didaktik o‘yinlar, muammoli vaziyatlar, rolli mashg‘ulotlar, suhbat va ijodiy topshiriqlar bolalarning tovush-harf munosabatlarini anglashiga, nutqiy faolligini oshirishga hamda savodxonlik ko‘nikmalarini tabiiy ravishda egallashiga xizmat qiladi. Bunday metodik yondashuv bolalarda bilimni reproduktiv o‘zlashtirishdan ko‘ra, uni faol izlanish va amaliy faoliyat orqali egallashni ta’minlaydi.

5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatish metodikasini ishlab chiqishda bolaning yoshga xos psixofiziologik rivojlanish qonuniyatlari, bilish jarayonlarining shakllanish darajasi hamda ta’lim faoliyatiga tayyorgarlik holatini hisobga olish muhim metodik talab hisoblanadi. Ushbu yosh davrida bolalarda ixtiyoriy diqqatning barqarorlashuvi, eslab qolish jarayonlarining faollashuvi, mantiqiy tafakkurning dastlabki elementlari va nutqiy faoliyatning jadal rivojlanishi kuzatiladi. Shu sababli savodxonlikka o‘rgatish jarayoni mazmunan izchil, metodik jihatdan moslashuvchan hamda bolaning tabiiy rivojlanish sur‘atiga uyg‘un holda tashkil etilishi zarur.

Fasilitatsion yondashuv ana shu metodik talablarni amalga oshirishga xizmat qiluvchi pedagogik yondashuvlardan biri sifatida e’tirof etiladi. Mazkur yondashuvda ta’lim jarayonining samaradorligi tarbiyachining axborotni bayon etish faoliyati bilan emas, balki bolaning o‘quv-bilish faoliyatini qanday tashkil eta olishi bilan belgilanadi. Shuning uchun savodxonlikka o‘rgatish mashg‘ulotlarida bolalarning faol ishtiroki, mustaqil kuzatishlari, savol berishi, muammoli vaziyatlarni hal etishi va o‘z fikrini erkin ifoda etishi uchun pedagogik imkoniyatlar yaratilishi muhim hisoblanadi [8.106-108; 9.86-87].

Savodxonlikka o‘rgatishda fasilitatsion yondashuvning metodik afzalliklaridan biri ta’lim mazmunining bolalar uchun tabiiy va qiziqarli faoliyatlar bilan integratsiyalashgan holda tashkil etilishidir. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o‘yin yetakchi faoliyat turi hisoblanganligi sababli harf va tovushlarni o‘zlashtirish, bo‘g‘in hosil qilish, so‘zlarni tahlil qilish hamda nutqiy mashqlarni bajarish didaktik o‘yinlar, rolli vaziyatlar va ijodiy topshiriqlar orqali amalga oshirilganda ularning ta’limiy faolligi sezilarli darajada ortadi [8.118-121; 9.90-91].

Metodik nuqtai nazardan, fasilitatsion yondashuv asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda tarbiyachi va bola o‘rtasidagi o‘zaro munosabat ham o‘zgaradi. Pedagog nazorat qiluvchi yoki baholovchi subyekt emas, balki ta’lim jarayonining tashkilotchisi, yo‘naltiruvchisi va hamkori sifatida faoliyat olib boradi. Bunday pedagogik hamkorlik bolalarda xato qilishdan qo‘rqmaslik, erkin fikr bildirish va yangi bilimlarni mustaqil izlashga nisbatan ijobiy motivatsiyani shakllantiradi. Psixologik jihatdan qulay muhitning yaratilishi esa savodxonlikka o‘rgatishning tabiiy va izchil kechishiga xizmat qiladi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida savodxonlikka o‘rgatish metodikasini takomillashtirishda rivojlantiruvchi ta’lim muhiti alohida o‘rin tutadi. Bunday muhit bolalarni mustaqil faoliyatga undovchi didaktik materiallar, ko‘rgazmali vositalar, nutqiy vaziyatlar hamda kichik guruhlarda tashkil etilgan hamkorlikdagi mashg‘ulotlarni o‘z ichiga oladi. Rivojlantiruvchi pedagogik muhitda tashkil etilgan savodxonlik mashg‘ulotlari bolalarda nafaqat o‘qish va yozishga tayyorgarlikni, balki muloqot madaniyati, ijodkorlik, hamkorlikda ishlash va muammolarni hal etish kompetensiyalarining ham rivojlanishiga xizmat qiladi.

Natijada fasilitatsion yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodika savodxonlikka o‘rgatish jarayonini mazmun, metod va pedagogik hamkorlik nuqtai nazaridan takomillashtirish imkonini beradi. Ushbu yondashuv ta’lim jarayonini bolalarning individual imkoniyatlari, qiziqishlari va bilish ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etishga xizmat qilishi bilan maktabgacha ta’lim metodikasining zamonaviy rivojlanish tendensiyalariga to‘liq mos keladi [9].

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda fasilitatsion yondashuv asosida 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatishning metodik asoslarini aniqlash hamda ularning pedagogik imkoniyatlarini ilmiy jihatdan asoslashga qaratilgan nazariy va metodik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida tizimli, shaxsga yo‘naltirilgan, kompetensiyaviy hamda faoliyatga asoslangan yondashuvlar metodologik asos sifatida qabul qilindi. Ushbu yondashuvlar maktabgacha ta’lim jarayonida bolaning individual rivojlanish

xususiyatlarini hisobga olgan holda savodxonlik kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-pedagogik omillarini kompleks tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqotning nazariy bazasini maktabgacha ta’lim pedagogikasi, rivojlantiruvchi ta’lim, shaxsga yo’naltirilgan ta’lim, fasilitatsiya nazariyasi hamda bolalarni savodxonlikka o’rgatish metodikasiga oid mahalliy va xorijiy ilmiy manbalar tashkil etdi. Xususan, ilmiy adabiyotlarni qiyosiy va tizimli tahlil qilish orqali fasilitatsion yondashuvning mazmun-mohiyati, pedagogik tamoyillari hamda uni maktabgacha ta’lim amaliyotida qo’llash imkoniyatlari o’rganildi.

Tadqiqotda tahlil, sintez, umumlashtirish, qiyosiy-pedagogik tahlil, induksiya va deduksiya kabi umumilmiy metodlardan foydalanildi. Shuningdek, normativ-huquqiy hujjatlar, davlat ta’lim standartlari, o’quv-metodik dasturlar hamda maktabgacha ta’lim sohasiga oid ilmiy-metodik adabiyotlar kontent tahlili asosida o’rganildi. Olingan natijalarni tizimlashtirish va ilmiy xulosalarni shakllantirishda mantiqiy tahlil hamda ilmiy interpretatsiya metodlari qo’llanildi.

Tadqiqot metodologiyasining muhim jihati fasilitatsion yondashuvning savodxonlikka o’rgatish jarayonidagi metodik imkoniyatlarini bolaning nutqiy rivojlanishi, fonematik idroki, bilish faolligi va kommunikativ kompetensiyalari bilan o’zaro bog’liqlikda tahlil qilishdan iborat bo’ldi. Bunday yondashuv savodxonlikka o’rgatish metodikasining tarkibiy komponentlari hamda ularning o’zaro integratsiyasini aniqlash imkonini berdi.

Tadqiqot natijalarining ishonchliligi muammo yuzasidan mahalliy va xorijiy ilmiy manbalarning qiyosiy tahlili, metodologik yondashuvlarning o’zaro uyg’unligi, nazariy xulosalarning amaldagi me’yoriy-huquqiy hujjatlar hamda maktabgacha ta’lim amaliyoti bilan o’zaro mosligi orqali ta’minlandi.

Natijalar va muhokama. Tadqiqot davomida fasilitatsion yondashuv asosida tashkil etilgan savodxonlik mashg’ulotlarining metodik imkoniyatlari nazariy va metodik jihatdan tahlil qilindi. Tahlillar shuni ko’rsatdiki, mazkur yondashuv ta’lim jarayonini bolaning yosh va individual rivojlanish xususiyatlariga moslashtirish, uning bilish faolligini rag’batlantirish hamda o’quv faoliyatidagi mustaqilligini rivojlantirish uchun qulay pedagogik sharoit yaratadi. Ayniqsa, mashg’ulotlarning dialogik muloqot, hamkorlik, erkin fikr almashish va refleksiv faoliyat asosida tashkil etilishi bolalarning savodxonlik elementlarini o’zlashtirish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Nazariy manbalar hamda ilg’or pedagogik tajribalar tahlili fasilitatsion yondashuv asosida tashkil etilgan mashg’ulotlarda didaktik o’yinlar, muammoli topshiriqlar, kichik guruhlarda ishlash va ijodiy mashqlardan kompleks foydalanish bolalarda fonematik idrokning rivojlanishi, tovush-harf munosabatlarini ongli anglash, lug’at boyligining kengayishi hamda bog’lanishli nutqning takomillashuviga ijobiy ta’sir ko’rsatishini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, pedagog va bola o’rtasida hamkorlikka asoslangan muloqotning shakllanishi bolalarning ta’lim jarayonidagi faolligi va o’ziga bo’lgan ishonchini kuchaytiradi.

Tahlillar natijasida fasilitatsion yondashuv asosida savodxonlikka o’rgatish metodikasining samaradorligini ta’minlovchi quyidagi pedagogik shartlar aniqlandi:

- ta’lim jarayonini bolaga yo’naltirilgan tamoyillar asosida tashkil etish;

- rivojlantiruvchi ta’lim muhitini yaratish;
- dialogik va hamkorlikka asoslangan pedagogik muloqotni yo‘lga qo‘yish;
- didaktik o‘yinlar hamda ijodiy topshiriqlardan tizimli foydalanish;
- har bir bolaning individual rivojlanish sur'atini hisobga olgan holda differensial yondashuvni qo‘llash;
- savodxonlik mashg‘ulotlarini muntazam pedagogik diagnostika va refleksiya bilan uyg‘unlashtirish.

Mazkur pedagogik shartlarning o‘zaro uyg‘unligi savodxonlikka o‘rgatish jarayonining metodik yaxlitligini ta’minlaydi hamda bolaning nafaqat o‘qish va yozishga tayyorgarligini, balki nutqiy, kommunikativ va kognitiv kompetensiyalarini ham izchil rivojlantirish imkonini beradi.

Shuningdek, o‘tkazilgan ilmiy tahlillar fasilitatsion yondashuvni an’anaviy tushuntirish va takrorlashga asoslangan metodlardan farqlovchi asosiy jihat ta’lim jarayonida bolaning faol subyekt sifatidagi ishtirokini ta’minlash ekanligini ko‘rsatdi. Bunda pedagogning asosiy vazifasi bilimni tayyor holda bayon etish emas, balki bolaning mustaqil izlanishi, fikrlashi va xulosa chiqarishini qo‘llab-quvvatlashdan iborat bo‘ladi. Natijada savodxonlik elementlarini o‘zlashtirish jarayoni tabiiy, qiziqarli va barqaror tus oladi.

Ushbu natijalar fasilitatsion yondashuv maktabgacha ta’lim tashkilotlarida 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatish metodikasini takomillashtirishning muhim metodologik asoslaridan biri ekanligini ko‘rsatadi. Mazkur yondashuvni amaliyotga tizimli joriy etish ta’lim sifati, bolalarning maktabga tayyorgarlik darajasi hamda ularning keyingi ta’lim bosqichlaridagi muvaffaqiyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Xulosa. O‘tkazilgan nazariy-metodik tahlillar fasilitatsion yondashuv 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatish jarayonini takomillashtirishning samarali pedagogik asoslaridan biri ekanligini ko‘rsatdi. Ushbu yondashuv ta’lim jarayonini bolaning yosh va individual rivojlanish xususiyatlari, bilish ehtiyojlari hamda qiziqishlarini hisobga olgan holda tashkil etish imkonini beradi. Natijada bolalarda nutqiy faollik, fonematik idrok, tovush-harf munosabatlarini anglash, muloqot madaniyati va mustaqil fikrlash ko‘nikmalari izchil rivojlanadi.

Tadqiqot davomida fasilitatsion yondashuvning metodik imkoniyatlari tahlil qilinib, savodxonlikka o‘rgatish jarayonida tarbiyachining fasilitator sifatidagi faoliyati ta’lim samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biri ekanligi asoslandi. Pedagogning yo‘naltiruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi faoliyati, bolalar bilan dialogik muloqotni yo‘lga qo‘yishi, didaktik o‘yinlar, muammoli vaziyatlar hamda ijodiy topshiriqlardan maqsadli foydalanishi bolalarning o‘quv-bilish faoliyatini faollashtirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari savodxonlikka o‘rgatish metodikasini rivojlantiruvchi ta’lim muhiti, hamkorlikka asoslangan pedagogik muloqot, interfaol metodlar va pedagogik diagnostika bilan uyg‘unlashtirish ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishini ko‘rsatdi. Bunday yondashuv bolalarda o‘qish va yozishga tayyorgarlikni shakllantirish bilan bir qatorda, ularning kommunikativ kompetensiyasi, ijtimoiy faolligi, ijodiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatining rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, fasilitatsion yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodik yondashuv maktabgacha ta’lim tashkilotlarida 5–6 yoshli bolalarni savodxonlikka o‘rgatishning mazmuni, metodlari va tashkiliy shakllarini takomillashtirish uchun ilmiy-metodik asos bo‘lib xizmat qiladi. Mazkur yondashuvni amaliyotga tizimli joriy etish bolalarning maktab ta’limiga tayyorgarlik darajasini oshirish, tayanch savodxonlik kompetensiyalarini shakllantirish hamda maktabgacha ta’lim sifatini yuksaltirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ–4312-son qarori. O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida. – Toshkent, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF–158-son Farmoni. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida. – Toshkent, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi. Ilk qadam maktabgacha ta’lim tashkilotining Davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022. – 160 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Davlat maktabgacha ta’lim tashkilotlari uchun davlat talablari. – Toshkent, 2020.
5. Yakubova G.M., Quchqorova N.M. Boshlang‘ich savodxonlikni shakllantirishda an’anaviy va fasilitatorlik metodlarining didaktik asoslari // Pedagogik ta’limning ilmiy-metodik muammolari: innovatsion yondashuvlar va tadqiqotlar Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent, 2024. – B. 215–220.
6. Yakubova G.M. Tayyorlov guruhi tarbiyachisining savodga o‘rgatish jarayoniga innovatsion yondashuvi // O‘zbekiston Milliy universiteti xabarleri. – 2023. – №1/12/1. – B. 288–291.
7. Mavlonova R., To‘rayeva O., Xoliqberdiyev K. Pedagogika. – Toshkent: O‘qituvchi, 2008. – 496 b.
8. Rogers C.R. Freedom to Learn. – Columbus, OH: Charles E. Merrill Publishing Company, 1969. – 358 p.
9. Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978. – 159 p.
10. Xo‘jayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Sano-standart, 2017. – 416 b.
11. Muslimov N.A. Kasbiy ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015. – 368 b.
12. Qodirova F.R. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Tafakkur, 2019. – 320 b.
13. Inoyatova M. Maktabgacha ta’limda nutq o‘stirish metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. – 248 b.
14. Safarova R. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2020. – 286 b.
15. Montessori M. The Montessori Method. – New York: Frederick A. Stokes Company, 1912. – 377 p.

16. Bruner J.S. The Process of Education. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1960. – 97 p.
17. Piaget J. The Origins of Intelligence in Children. – New York: International Universities Press, 1952. – 419 p.
18. UNESCO. International Standard Classification of Education (ISCED 2011). – Paris: UNESCO Institute for Statistics, 2012.